

Burak
ELDEM

burak.eldem@gmail.com

Hakkında "ama"sız cümle kurmanın zor olduğu şair

Gazeteci Alec Marsh'un hazırladığı "Ezra Pound" biyografisi T.S. Eliot'u okurla buluşturan, James Joyce'un "Ulysses"inin tefrika olarak yayımlanmasını sağlayan, Hemingway'i keşfeden Amerikalı yazar Ezra Pound'un hayatı hakkında ayrıntılı bilgiler sunmanın yanı sıra edebiyat dünyasının bu sıradışı figürünü her yönüyle tanıtıyor.

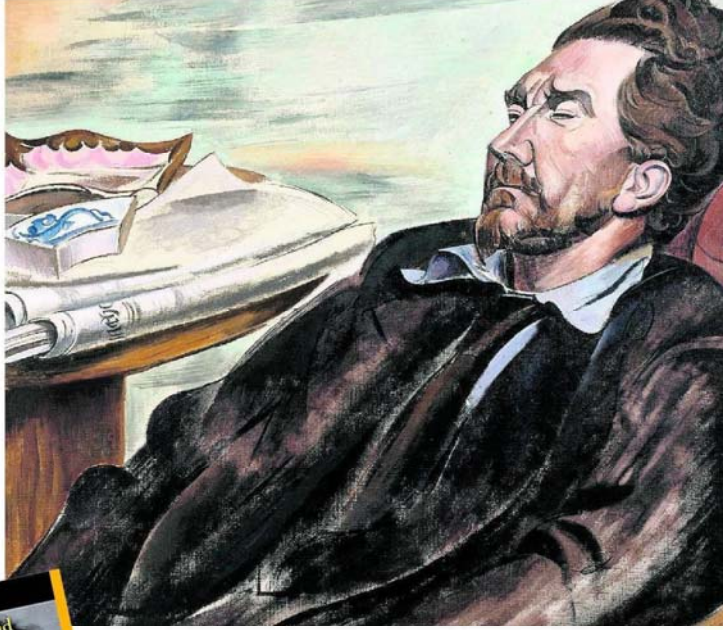
Bazı şairler ve yazarlar hakkında, eğer üzerinde herkesin anlaşmaya vardığı nitelermeler kolay kolay bulunamıyor ve değişik uçlarda gidip gelen yargı ve değerlendirmeler birbirini izliyorsa, kısaca "tartışmalı" etiketi kullanılır. Aslına bakacak olursanız, edebiyat dünyası bu tür "tartışmalı figürlerle" doludur diyebiliriz. Ama içlerinden ilk akla geleni saymasın istediğinizde birçok kişi muhtemelen Ezra Pound'un adını telaffuz edecektir. "Modernist şiirin çerçevesini çizen şair" olarak anılan Pound, hakkında "ama"sız cümle kurmanın" zor olduğu edebiyat simalarından biridir çünkü.

Bir kere, "kattıksız bir faşist" olarak tanınır ve belki de ondan nefret etmeyi seçenlerin birincil ve en haklı gerekçesi budur. Birinci Dünya Savaşı'nın onda yarattığı ruhsal örselenme sonrası İtalya'ya yerleşmiş ve 1920'li yıllardan itibaren Benito Mussolini'nin faşist idealleriyle kucaklaşmaya başlamıştır. Dahası, 1930'lardan itibaren de Almanya'daki Nazi hareketinin sempatanlarından biri haline gelmiş ve Adolf Hitler'e desteğini ifşa etmekten çekinmemiştir.

Britanya Faşist Birliği'nin kurucusu, İngiliz faşisti Oswald Mosley'nin çıkardığı **yayınlar**da yazı yazmış ve nihayet, İkinci Dünya Savaşı yıllarında İtalyan hükümeti hesabına gerçekleştirildiği radyo **yayınları**nda ABD'yi, Yahudileri kıyasıya eleştirmiş; bir başka deyişle Faşist İtalya'nın "sesi" olmuştur. Bu nedenledir ki, savaş bitiminde bir "hain" olarak yargılanması ve cezalandırılması gelmiştir gündeme.

Diğer yandan Pound, edebiyat dünyası içinde ağırlığı ve etkisi asla yabana atılmayacak bir isim olarak varlığını tescil ettirmiştir. Yalnızca kendi yapıtlarıyla değil, keşfettiği ve ortaya çıkmasına vesile olduğu çok önemli yazarları edebiyat dünyasına sunmuş olmasıyla da apayrı bir yere sahiptir. T.S. Eliot'u okurla buluşturan odur desek, abartmış olmayız. James Joyce'un "Ulysses"inin tefrika olarak yayımlanmasını yine o sağlamıştır. Amerikan edebiyatının en önemli isimlerinden Ernest Hemingway'i keşfeden de Pound olmuştur.

Hemingway sunları söyler onun hak-

Ezra Pound
Alec Marsh
Çev: Şahika Tokel
YKY
20 TL

kında: "Bir saldırıya uğradıklarında, dostlarının yanında, onları savunur. Onları hapisten çıkarır, dergilere yönlendirir. Zengin kadınlarla tanışır. Ölüm döşeginde onların yanındadır. Hastane masraflarını karşılar ve onları intihardan vazgeçirir."

"Hemingway'in anlattıkları, bir "kara gün dostu"nun yanı sıra, bir tür "yazar ajanı" işleviyle de donatmaktadır Pound'u ki, edebiyat dünyasının en par-

lak "kâşiflerinden" biri olarak anılması ve "promoter" unvanının adının yanına iliştilmesi boşuna değildir elbette. Gün ışığına çıkmasını sağladığı figürlerden T.S. Eliot, "Yirmi birinci yüzyıl şiirinin ortaya çıkmasında kimsenin Pound kadar katkısı yoktur," demiştir. Benzeri bir yargı kırk yıl kadar sonra da "Şairleri Anımsamak" adlı kitabında Donald Hall'dan gelecektir: "Ezra Pound, modern şiiri İngilizce'de olanaklı kılma konusunda herkesten bin kat daha emeği geçmiş biridir." Pound, ABD'nin Idaho eyaletinde, 1885 yılında

dünyaya geldi. Ailesi, kuşaklar önce, 1600'lerin ortalarında İngiltere'den Yeni Dünya'ya doğru yola çıkan göçmenlerin torunlarıydı.

Yani şu ünlü "May Flower" gemisiyle Amerika'nın doğusuna ayak basan ve yeni bir hayat kurmaya çabalayan insanların. Büyükbabası, bir tür aile mesleğine dönüşen kereste tüccarlığı sayesinde hatırı sayılır bir servet elde etmiş, babası da aynı iş uzun süre devam ettirmişti. Ezra doğduktan kısa bir süre sonra Idaho'da mutlu olmadıklarını fark eden aile, New York'a, ardından da Pensilvanya'ya yerleşti ve baba Homer Pound'un ekonomik olanakları sayesinde Wyncote'da büyük bir ev satın aldı.

11 YAŞINDA ŞAİR

Ezra, ilkokul yıllarından itibaren şiirle ciddi biçimde ilgilenmeye başladı; kendi deyişle "hayatı öğrenmeden şiiri öğrenmeye" başlamıştı. Yayımlanan ilk şiiri Jenkintown'daki bir yerel gazetenin sayfalarında kendine yer bulduğunda, henüz on bir yaşındaydı. Şiir, 1896 yılında ABD Başkanlık seçimini kaybeden Cumhuriyetçi aday William Jennings Bryan ile ilgiliydi:

"Bir adam vardı Batı'dan gelen
İlinden gelen en iyisini yapmak isteyen
Ama sonra seçimler oldu
Ve kendini boğulmuş buldu
Gerisini okursunuz gazetelerden."

Ergenlik çağındayken ailesiyle birlikte ilk yurt dışı gezisini yaptı ve İngiltere, Belçika, Almanya, İsviçre ve İtalya'yı görme, Avrupa kültürüyle etkileyici bir karşılaşma yaşama olanağı buldu. Henüz on beş yaşındayken de Pennsylvania Üniversitesi'ne kabul edildi ve sanat eğitimine başladı. Gelişim süreciyle ilgili olarak çok sonraları şunları yazacaktı: "Otuz yaşına geldiğimde, şiir hakkında, yaşayan herkesten daha çok şey biliyordum. Nelerin dünyanın her yerinde şiir sayılacağını, şiirin hangi parçalarının yok edilemeyeceğini, hangi parçalarının çeviride kayba uğramayacağını ve -daha önemlisi- hangi etkilerinin yalnızca bir dilde elde edilip, başka dillere taşınmayacağını. Bu arayışında dokuz yabancı dil öğrendim. Şark eserlerinin çevirilerini okudum ve beni bunlar haricinde her şeyi öğrenmeye yönlendiren tüm üniversite kuralları ve hocalarıyla mücadele ettim." Kariyerinin en kritik yılları, belki de 1902-1920 arasında rastlıyordu. Yeniden Avrupa'ya adım attı, Cebelitarık'ta turist rehberliği yaptı, Venedik'te bir ev tuttu ve en önemlisi, ilk şiir kitabı "A Lume Spento"yu (Tükenen Fitiller) yayımladı. Yaptın adı, Dante Alighieri'nin "Araf" (Purgatorio) kitabının üçüncü bölümündendi ve London Evening Standart gazetesince övgülerle karşılandı: "Vaşhi ve tekinsiz, son derece şiirsel, özgün, yaratıcı, şehvetli ve spirüel."

Dillerle, sözcüklerle, imgelerle ve şiirle arası bu derece sıkı olabilen, keskin zekalı birinin nasıl olup da 1920'lerin atmosferinde faşist ideolojiyle buluşabildiğini ve bazıları tüyler ürperten, bugün bile tepkiyle karşılanan satırları kaleme aldığı anlayabilmek hiç kolay değil. Ama başta da belirttiğim gibi, Ezra Pound'u anlayabilmek ve bildiğimiz düzlemlerde tanımlanabilir bir yere yerleştirmek de hiç kolay değil. **Wapı Kredi Yayınları**, geçtiğimiz günlerde Alec Marsh'ın Ezra Pound biyografisini Şahika Tokel çevirisiyle yayımladı. Pound'un serüvenini izleyebilmek isteyenlere ayrıntılı bilgiler sunan bu **kitap**, edebiyat dünyasının bu sıradışı figürünü her yönüyle tanıtıyor.